

**Euroopan unionin
neuvosto**

**Bryssel, 17. joulukuuta 2024
(OR. en)**

17028/24

**COSCE 6
COPS 703
CFSP/PESC 1833**

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Ed. asiak. nro:	16645/24
Asia:	Neuvoston päätelmät EU:n painopisteistä Euroopan neuvoston kanssa vuosina 2025–2026 tehtävälle yhteistyölle

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston 17. joulukuuta 2024 hyväksymät neuvoston päätelmät EU:n painopisteistä Euroopan neuvoston kanssa vuosina 2025–2026 tehtävälle yhteistyölle.

Neuvoston päätelmät EU:n painopisteistä Euroopan neuvoston kanssa vuosina 2025–2026 tehtävälle yhteistyölle

1. Euroopan neuvoston 75-vuotisjuhla vuonna 2024 oli tärkeä tilaisuus lisätä tietoisuutta järjestön myönteisistä vaikutuksista ihmisten jokapäiväiseen elämään ja sen merkittävistä saavutuksista ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltion alalla Euroopassa kolmen neljännesvuosisadan ajan.
2. Vuonna 2025 EU viettää perusoikeuskirjan julistamisen 25-vuotispäivää ja Euroopan neuvosto Euroopan ihmisoikeussopimuksen 75-vuotispäivää, ja perusoikeuksien suojeleminen ja edistäminen on edelleen äärimmäisen tärkeää yhteisessä työssämme.
3. EU on edelleen täysin sitoutunut Euroopan neuvoston yleissopimusjärjestelmän tehokkaaseen toimintaan ja niiden Euroopan neuvoston yleissopimusten täytäntöönpanoon, joihin se on liittynyt.
4. Nykyisessä tilanteessa, jossa monenväliseen institutionaaliseen järjestelmään kohdistuu jatkuvaa painetta, EU pyrkii edelleen asettamaan strategisen kumppanuuden Euroopan neuvoston kanssa keskeiseksi esimerkiksi ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta koskevasta tehokkaasta monenvälisestä yhteistyöstä edistäen samalla alueellista rauhaa, vakautta ja vaurautta.
5. EU on Euroopan neuvoston tärkein institutionaalinen kumppani poliittisella, taloudellisella ja oikeudellisella tasolla, kuten toukokuussa 2023 annetussa Reykjavikin julistuksessa vahvistettiin. EU tekee Euroopan neuvoston kanssa tiivistä yhteistyötä varmistaakseen julistuksen tehokkaan täytäntöönpanon. Reykjavikin julistuksen mukaisesti EU tukee Euroopan neuvostoa, kun se jatkaa avoimuuden, tehokkuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseen tähtäävää uudistusprosessia muun muassa keskittymällä toimiin, joissa Euroopan neuvosto voi tarjota suhteellisia etuja.
6. EU vahvistaa sitoutumisensa Euroopan ihmisoikeussopimukseen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen, mukaan lukien sen tuomioiden tehokas ja oikea-aikainen täytäntöönpano. Se aikoo edelleen päättäväisesti liittyä yleissopimukseen ja odottaa kiinnostuneena pääsevänsä edistämään tätä SEU-sopimuksen 6 artiklan 2 kohdassa vahvistettua tärkeää tavoitetta edelleen.

7. Venäjän meneillään oleva hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on jatkuva haaste Euroopan rauhalle ja turvallisuudelle sekä demokraattisille arvoille ja ihmisoikeuksille, jotka ovat Euroopan unionin perusta. EU jatkaa tiivistä yhteistyötä Euroopan neuvoston kanssa pyrkimyksissä saattaa Venäjä ja sen johto täydelliseen vastuuseen hyökkäyssodasta Ukrainaa vastaan ja muista vakavimmista kansainvälisen oikeuden mukaisista rikoksista sekä Venäjän käymän sodan aiheuttamista vahingoista. Molemmat järjestöt ovat edelleen sitoutuneet uhrien oikeuteen saada oikeutta ja korvauksia sekä sen varmistamiseen, ettei vastaavaa pääse tapahtumaan uudestaan. Ne jatkavat yhteistyötä, jonka tavoitteena on perustaa Ukrainaan kohdistuvaa hyökkäysrikosta käsittelevä erityistuomioistuimelle ja varmistaa, että hyökkäysrikoksen syytteenpanoon liittyvän kansainvälisen keskuksen keräämät todisteet voidaan siirtää erityistuomioistuimelle ja että niitä voidaan käyttää sen oikeudenkäynneissä. EU ja Euroopan neuvosto jatkavat Venäjän hyökkäyssodan vahinkorekisterin täysimääräisinä osallistujina yhteistyötään, jonka tavoitteena on perustaa kansainvälinen korvausmekanismi.
8. EU osallistuu edelleen aktiivisesti Euroopan neuvoston toimiin, joilla tuetaan Ukrainaa ja sen kansaa, mukaan lukien Euroopan neuvoston Ukrainaa koskevan toimintasuunnitelman 2023–2026 (”Resilience, Recovery and Reconstruction”) täytäntöönpano ja Ukrainan lapsia käsittelevän neuvonantajan ryhmän työskentely.
9. EU:n laajentuminen on strateginen investointi koko maanosan rauhaan, turvallisuuteen, vakauteen ja vaurauteen. Se on myös tehokas väline, jolla voidaan edistää ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltiota, joihin EU ja Euroopan neuvosto perustuvat. EU jatkaa tiivistä yhteistyötä Euroopan neuvoston sekä sen asiantuntijoiden ja valvontaelinten kanssa ohjauksen antamiseksi näillä aloilla. Molemmat järjestöt tukevat edelleen yhteisten ohjelmien kautta uudistuksia, joilla pyritään täyttämään EU:n jäsenyyuskriteerit, jotka liittyvät ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltion kaltaisiin perusasioihin.
10. EU panee tyytyväisenä merkille yhteistyön, jota Euroopan neuvosto tekee Valko-Venäjän kansalaisyhteiskunnan, demokraattisten voimien, riippumattomien tiedotusvälineiden ja toimittajien sekä ihmisoikeuksien puolustajien kanssa muun muassa Euroopan neuvoston yhteisryhmän puitteissa, sekä Valko-Venäjän kansalaisille tarkoitetun Euroopan neuvoston tiedotuspisteen perustamisen Vilnassa.

11. EU pyrkii myös löytämään Euroopan neuvoston kanssa keinoja vahvistaa yhteistyötä niin Venäjällä kuin sen ulkopuolella toimivien Venäjän riippumattomien kansalaisyhteiskunnan toimijoiden, riippumattomien tiedotusvälineiden ja toimittajien sekä ihmisoikeuksien puolustajien kanssa.
12. Euroopan neuvoston eteläistä naapurustoa koskeva politiikka ja maailmanlaajuisen keskinäisen riippuvuuden ja solidaarisuuden eurooppalainen keskus ovat olleet avainasemassa vahvistettaessa vuoropuhelua ja yhteistyötä pohjoisen ja etelän välillä, lisättäessä solidaarisuutta sekä edistettäessä vakautta Euroopassa ja sen naapurialueilla. EU jatkaa tukeaan Euroopan neuvoston Pohjoinen–Etelä-keskuksen työlle.
13. Nykypäivänä Euroopan neuvoston vaikutus ulottuu huomattavassa määrin myös Euroopan mantereen ulkopuolelle, sillä monet sen yleissopimukset ovat maailmanlaajuisesti avoinna allekirjoitettaviksi ja monet sen mekanismeista ulottuvat ympäri maailmaa. EU edistää edelleen Euroopan ulkopuolisten valtioiden liittymistä tärkeimpiin Euroopan neuvoston yleissopimuksiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yleissopimuksiin, joiden avulla voidaan vahvistaa oikeudellista yhteistyötä kolmansien maiden kanssa vakavan rajatylittävän rikollisuuden, erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden, torjunnassa.
14. Unioni jatkaa toimimista Euroopan neuvoston kumppanina toteutettaessa EU:n painopisteitä sen ulkosuhteissa, sen mukaisesti kuin ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevassa EU:n toimintasuunnitelmassa (2020–2027) ohjeistetaan.
15. EU on Euroopan neuvoston talousarvion ulkopuolisten resurssien suurin rahoittaja. Yhteisten ohjelmien kumulatiiviset kokonaismäärärahat ovat kasvaneet 95 miljoonasta eurosta vuonna 2013 245 miljoonaan euroon vuonna 2023. Vuosina 2025–2026 EU aikoo ehdokasmaissa ja mahdollisissa ehdokasmaissa sekä unionin naapurustossa toimivien alueellisten välineidensä lisäksi tukea edelleen kasvua edistävien institutionaalisten, hallinnollisten ja rakenteellisten uudistusten suunnittelua, kehittämistä ja täytäntöönpanoa jäsenvaltioissaan teknisen tuen välineen kautta.

16. EU pyrkii parantamaan EU:n ja Euroopan neuvoston yhteistyön avulla saavutettujen konkreettisten tulosten näkyvyyttä ja niistä tiedottamista muun muassa antamalla yhteisiä julkilausumia ja järjestämällä korkean tason tapahtumia yhteistä etua koskevista aiheista. Kansalaisyhteiskunnan jatkuva osallistuminen voi myös osaltaan parantaa tällaista näkyvyyttä.
17. Tulevien kahden vuoden aikana EU:n ja Euroopan neuvoston hyödyllinen yhteistyö jatkuu strategisen kumppanuuden kolmen päänäkökulman eli poliittisen vuoropuhelun, oikeudellisen yhteistyön ja ohjelmayhteistyön avulla, ja siinä keskitytään seuraaviin toisiinsa liittyviin ja toisiaan vahvistaviin painopisteisiin, jotka koskevat ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta:

IHMISOIKEUDET

18. Kuolemanrangaistuksen sekä kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen poistaminen ovat olennaisen tärkeitä ihmisarvon varmistamisen kannalta ja jotta voidaan kunnioittaa oikeutta elämään. EU tukee edelleen tietoisuuden lisäämistä ja toimia, joilla voidaan edistää avointa, läpinäkyvää ja demokraattista keskustelua kuolemanrangaistuksen poistamisesta kokonaan muun muassa antamalla vuosittain EU:n ja Euroopan neuvoston yhteinen kuolemanrangaistuksen vastainen julkilausuma. EU on myös edelleen sitoutunut poistamaan kaikenlaisen kidutuksen ja kaltoinkohtelun, muun muassa edistämällä oikeudenmukaisuutta ja uhreille maksettavia korvauksia sekä vahvistamalla selviytyjien osallistumista.
19. EU vahvistaa olevansa sitoutunut edistämään ja suojelemaan sananvapautta, mukaan lukien tiedotusvälineiden vapaus ja toimittajien ja media-alan työntekijöiden turvallisuus sekä verkossa että sen ulkopuolella. Tähän sisältyy muun muassa riippumattomien ja moniarvoisten tiedotusvälineiden tukeminen ja vastuuvollisuuden varmistaminen toimittajiin kohdistuvista rikoksista. EU seuraa tiiviisti Euroopan neuvoston journalismin suojelua ja toimittajien turvallisuuden edistämistä koskevan foorumin työtä uhkien seuraamiseksi ja suojelun tehostamiseksi keskittyen niihin tahoihin, jotka raportoivat konfliktialueilta, tutkivat korruptiota ja raportoivat ihmisoikeusloukkauksista ja rikkomuksista.

20. EU tukee edelleen kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden, ihmisoikeuspuolustajien ja kansalaisjärjestöjen työtä. Yhteistyö Euroopan neuvoston kanssa on tärkeää myös EU:n mekanismeissa, kuten ihmisoikeuspuolustajia koskevassa mekanismissa. EU ottaa johtoaseman edistettäessä kansalaisyhteiskunnalle ja ihmisoikeuspuolustajille, myös niille, jotka toimivat maanpaossa, turvallista ja suotuisaa toimintaympäristöä verkossa ja sen ulkopuolella. Se kiinnittää erityistä huomiota laittomaan verkkovalvontaan ja vastustaa oikeudellisia ja hallinnollisia toimenpiteitä, jotka kaventavat kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia. EU tuomitsee kaikenlaiset kostotoimet, jotka kohdistetaan ihmisoikeuspuolustajiin, jotka tekevät, pyrkivät tekemään tai ovat tehneet yhteistyötä Euroopan neuvoston kanssa.
21. EU aikoo syventää työtään sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi sekä lähisuhdeväkivallan, seksuaalisen väkivallan ja sukupuolistuneen väkivallan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi, tarvittaessa myös panemalla täytäntöön Istanbulin yleissopimuksen. EU on ratifioinut naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskevan Istanbulin yleissopimuksen sellaisten asioiden osalta, jotka kuuluvat sen yksinomaiseen toimivaltaan ja liittyvät unionin toimielimiin ja julkishallintoon sekä rikosoikeuden alalla tehtävää oikeudellista yhteistyötä koskeviin asioihin, turvapaikanhakuun ja palauttamiskieltoon. EU aikoo myös luoda synergioita naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksien toteutumista ja sukupuolten tasa-arvoa koskevien erilaisten poliittisten ja oikeudellisten kehysten välillä keskittyen niiden täytäntöönpanon tehostamiseen.
22. Sekä EU että Euroopan neuvosto jatkavat yhteisiä toimia, joilla pyritään edistämään lapsen oikeuksien kunnioittamista, suojelua ja toteutumista, niiden omien strategioiden mukaisesti. Erityistä huomiota kiinnitetään lasten osallistumiseen, yhdenmukaiseen lasten suojeluun, lapsiystävälliseen oikeudenkäyttöön, digitaaliseen voimaannuttamiseen ja suojeluun, avun tarpeessa olevien lasten osallisuuteen ja konfliktialueiden lapsiin äskettäin päivitettyjen lapsia aseellisissa selkkauksissa koskevien EU:n suuntaviivojen mukaisesti. EU ja Euroopan neuvosto jatkavat myös yhteisiä toimia, joilla pyritään edistämään Ukrainan lasten hyvinvointia ja suojelua, erityisesti Venäjälle laittomasti karkotettujen, pakkosiirrettyjen ja laittomasti adoptoitujen lasten osalta vaatimalla, että heidät palautetaan turvallisesti ja syyllisten vastuuvollisuus varmistetaan, sekä tukemalla ukrainalaislasten palauttamista edistävän kansainvälisen liittoutuman toimia.

23. EU vahvistaa edelleen yhteistyötään Euroopan neuvoston kanssa edetessään lapsen kohdistuvan seksuaaliväkivallan ja riiston torjunnan tehostamista koskevan strategiansa täytäntöönpanossa. Strategian kolme keskeistä osa-aluetta ovat ennaltaehkäisy, tutkintatoimien tukeminen ja uhrien auttaminen. Se jatkaa lasten suojelemisesta seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan tehdyn yleissopimuksen (Lanzaroten yleissopimus) edistämistä ja tehokasta yhteistyötään lasten suojelemisesta seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan tehdyn yleissopimuksen sopijapuolten komitean kanssa.
24. EU jatkaa myös osallistumistaan Euroopan neuvoston toimiin, jotka koskevat muuttajien, turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten ihmisoikeuksia, erityisesti turvapaikan hakemista koskevan perusoikeuden ja palauttamiskiellon periaatteen osalta. Tässä yhteydessä EU kiinnittää erityistä huomiota naisiin ja haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöihin, kuten vailla huoltajaa oleviin alaikäisiin, hlbt-henkilöihin, vammaisiin henkilöihin tai syrjinnän tai väkivallan kohteeksi joutuneisiin henkilöihin, sekä muuttajien välineellistämiseen. EU on sitoutunut ylläpitämään ihmisoikeuksia ja kunnioittamaan menettelytakeita kaikkien turvapaikanhakijoiden, pakolaisten ja muuttajien osalta heidän asemastaan riippumatta kansainvälisten velvoitteidensa sekä EU:n muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen ja tilapäistä suojelua koskevan direktiivin mukaisesti.
25. EU jatkaa yhteistyötä Euroopan neuvoston ja sen ihmiskaupan vastaisen toiminnan asiantuntijaryhmän (GRETA) kanssa ihmiskaupan torjuntaa koskevan EU:n strategian ja ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta annetun tarkistetun direktiivin mukaisesti. Tavoitteena on tehostaa ihmiskaupan ehkäisemistä ja torjuntaa, parantaa uhrien suojelua, tukea ja voimaannuttamista sekä vahvistaa tähän rikostyyppiin liittyvää kansainvälistä ulottuvuutta koskevaa alueellista yhteistyötä.

26. Vaikka EU kannattaa edelleen sitä, että Euroopan neuvosto vahvistaa toimiaan muuttajien salakuljetuksen alalla kansainvälisen yhteistyön ja tutkintastrategioiden edistämistä koskevan Euroopan neuvoston vuoden 2020 toimintasuunnitelman nykyisen kehyksen mukaisesti, EU katsoo, että painopisteen on oltava voimassa olevien YK:n ja EU:n tason oikeudellisten kehysten tarkistamisessa ja seurannassa sen sijaan, että valmisteltaisiin uusi tätä alaa koskeva Euroopan neuvoston yleissopimus.
27. EU tekee yhteistyötä Euroopan neuvoston kanssa vauhdittaakseen toimia syrjinnän torjumiseksi kiinnittäen huomiota sukupuoleen, rotuun, ihonväriin, etniseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, geneettisiin piirteisiin, kieleen, uskontoon tai vakaumukseen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, omaisuuteen, syntyperään, vammaisuuteen, ikään, seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin perustuvan syrjinnän moninaisiin ja toisiinsa liittyviin muotoihin. Se jatkaa keskustelua politiikoista ja aloitteista, joilla torjutaan rasismia, romanivastaisuutta, antisemitismia ja muslimivihaa. EU aikoo myös edistää hlbtihenkilöiden ihmisoikeuksien täysimääräistä ja yhdenvertaista toteutumista unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön ja sovellettavien normien mukaisesti. Se tekee tiivistä yhteistyötä Euroopan rasismien ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission (ECRI) ja kaikkien muiden erityisyksiköiden ja -toimintojen kanssa.
28. Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan asiaankuuluvien syrjimättömyyttä koskevien artiklojen mukaisesti EU ja Euroopan neuvosto tekevät yhteistyötä edistääkseen monimuotoisuuden kunnioittamista suojelemalla ja edistämällä kansallisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden ihmisoikeuksia sovellettavien Euroopan neuvoston normien ja standardien sekä Venetsian komission suositusten mukaisesti.
29. Erityistä huomiota kiinnitetään myös yhteisiin toimiin viharikosten ja vihapuheen leviämisen torjumiseksi (verkossa ja sen ulkopuolella). Euroopan neuvosto on edelleen EU:n etuoikeutettu kumppani vihapuheen ja viharikosten torjuntaa käsittelevässä korkean tason työryhmässä ja Euroopan neuvoston asiaa koskevien suositusten täytäntöönpanossa.

30. Yksityisyyden suojaa ja tietosuojaa koskevien oikeuksien osalta jatketaan tiivistä yhteistyötä muun muassa edistämällä uudistettua yleissopimusta yksilöiden suojelusta henkilötietojen tietojenkäsittelyssä (yleissopimus 108+) ja osallistumalla Euroopan neuvoston yksilöiden suojelusta henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä tehdyn yleissopimuksen neuvoa-antavan komitean työhön.
31. Lisäksi toiminnassa kunnioitetaan jatkossakin niiden henkilöiden oikeuksia, joita rikosoikeudelliset menettelyt koskevat, erityisesti oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja oikeutta puolustukseen. EU edistää jatkossakin rikosasioissa tehtävää oikeudellista yhteistyötä koskevia Euroopan neuvoston välineitä lisätäkseen yhteistä ymmärrystä tämän alan sovellettavista kansainvälisistä normeista. Tutkintavankeudessa olevien epäiltyjen ja syytettyjen henkilöiden prosessuaalisista oikeuksista ja aineellisista vankeusolosuhteista annetussa vuoden 2022 suosituksessa vahvistetaan vähimmäisvaatimukset tutkintavankeuteen määräämiselle, sellikoolle, ulkotiloissa vietetylle ajalle sekä ravitsemus- ja terveydenhuolto-olosuhteille ja aloitteita sopeutumista ja sosiaalista kuntoutusta varten. EU jatkaa tiivistä yhteistyötä Euroopan neuvoston kanssa näiltä osin Euroopan komission oikeusohjelmasta vankiloiden valvontaviranomaisten verkolle annettavan rahoituksen puitteissa.
32. Lisäksi EU vahvistaa entisestään yhteistyötään Euroopan neuvoston kanssa edistääkseen rikoksen uhrien oikeuksien osalta tiukkoja kansainvälisiä normeja, kuten uhrien oikeuksia koskevassa EU:n strategiassa (2020–2025) korostetaan. Tämä yhteistyö on erityisen tärkeää, kun otetaan huomioon Euroopan neuvoston 15. maaliskuuta 2023 antama suositus rikoksen uhrien oikeuksista, palveluista ja tuesta ja 12. heinäkuuta 2023 hyväksytty komission ehdotus uhrien oikeuksia koskevan direktiivin tarkistamisesta. Yhteistyö tällä alalla auttaa parantamaan rikoksen uhrien tuen ja suojelun puitteita, vahvistamaan uhrilähtöistä oikeutta ja viime kädessä parantamaan kaikkien kansalaisten turvallisuutta.

33. Taloudellisten ja sosiaalisten oikeuksien alalla EU tekee yhteistyötä Euroopan neuvoston kanssa, jotta ihmisoikeuksia kunnioitetaan, suojellaan ja toteutetaan noudattaen Euroopan sosiaalista peruskirjaa ja uudistettua Euroopan sosiaalista peruskirjaa ottaen huomioon Vilnan julistuksen mukaiset sitoumukset. EU jatkaa yhteistyötä Euroopan neuvoston kanssa myös romanien osallistamisessa ja EU:n sosiaalialan huippukokouksessa Portossa vuonna 2021 annettujen sitoumusten täytäntöönpanossa.
34. EU seuraa tiiviisti mahdollista uutta normatiivista kehitystä, jossa on kyse ihmisoikeudesta puhtaaseen, terveelliseen ja kestävään ympäristöön. Tämä käsittää EU:n koordinoinnin vahvistamisen ilmastomuutoksen torjunnassa ja resilienssin kehittämisessä sen vaikutusten johdosta sekä keskustelut ihmisoikeuksia ja ympäristöä koskevan uuden välineen tai välineiden tarpeesta ja toteutettavuudesta. Samassa yhteydessä otetaan huomioon lisääntyvä oikeuskäytäntö. EU tukee ministerikomitean ihmisoikeuksia ja ympäristönsuojelua koskevan suosituksen täytäntöönpanoa ja ympäristökysymysten voimakkaampaa valtavirtaistamista. Lisäksi EU antaa tunnustusta ympäristöön liittyvien ihmisoikeuksien puolustajien ratkaisevalle roolille ja tukee heidän pyrkimyksiään puuttua ympäristörikoksiin.
35. Ympäristörikollisuuden torjunta on toinen molempien järjestöjen keskeinen prioriteetti. Asiantuntijat pääsivät 7. kesäkuuta 2024 yhteisymmärrykseen ympäristön suojelua rikosoikeudellisin keinoin koskevan uuden yleissopimuksen tekstistä. Yleissopimus sisältää kattavan ja ajantasaisen luettelon rikoksista sekä seuraamuksia ja täytäntöönpanoa koskevista määräyksistä, ja sen avulla voidaan edistää kansainvälistä yhteistyötä ympäristörikosten torjunnan tehostamiseksi entisestään. EU ja Euroopan neuvosto tekevät yhteistyötä saadakseen mainitulle kunnianhimoiselle tekstille poliittista tukea ja edistääkseen yleissopimusta kansainvälisten kumppaneiden keskuudessa.
36. EU on sopimuspuolena Euroopan luonnonvaraisen kasviston ja eläimistön sekä niiden elinympäristön suojelusta tehdyssä yleissopimuksessa (Bernin yleissopimus) ja jatkaa työtä luonnonsuojelun ja ennallistamisen valtavirtaistamiseksi sekä EU:n että Euroopan neuvoston laajempiin ympäristöohjelmiin ja edistää pyrkimyksiä varmistaa yleissopimuksen pitkän aikavälin rahoitusvakaus.

37. EU jatkaa yhteistyötä Euroopan neuvoston kanssa varmistaakseen vastuullisen, ihmisoikeuskeskeisen ja kestävästä lähestymistavan tekoälyn kehittämiseen, suunnitteluun ja käyttöön EU:n tekoälysäädöksen mukaisesti. EU:n allekirjoitettua tekoälyä ja ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta koskevan Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksen (Vilnan yleissopimus) unioni pyrkii ratifioimaan sen hyvissä ajoin. EU tunnustaa Euroopan neuvoston aseman globaalina standardien asettajana, mistä mainittu puiteyleissopimus on osoituksena, toteuttaa toimia sen edistämiseksi ja osallistuu tasa-arvoa ja tekoälyä koskevan Euroopan neuvoston suosituksen laadintaan pyrkien samalla varmistamaan yhdenmukaisuuden EU:n tekoälysäädöksen ja muiden EU:n normien ja standardien kanssa. EU jatkaa ihmisoikeuksien edistämistä ja suojelua digitaalisessa ympäristössä.
38. EU jatkaa globaalien, avoimen, vapaan ja turvallisen internetin sekä alustojen vastuullisen hallinnoinnin ja sisällön moderoinnin edistämistä, tuomitsee internetin sulkemiset, verkkosensuurin ja laittoman verkkovalvonnan, torjuu disinformaatiota ja edistää tietojen eheyttä ja alaikäisten suojelua verkossa.
39. Ottaen huomioon, että liiketoimintaan ja ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä painotetaan kansainvälisesti enemmän, ja hiljattain hyväksytyn yritysten kestävästä toiminnasta koskevan huolellisuusvelvoitteen mukaisesti EU tekee yhteistyötä Euroopan neuvoston kanssa, jotta voidaan vahvistaa yritysten vastuuta niiden toimintaan liittyvistä haitallisista ihmisoikeus- ja ympäristövaikutuksista, niiden arvoketjut mukaan lukien, ja oikeussuojan tehokasta saatavuutta uhreille.
40. EU on vakuuttunut siitä, että ihmisoikeusvaltuutetun työ on huomattavan arvokasta Euroopan neuvoston tehtävän toteuttamisen kannalta, ja on valmis tekemään tiiviimpää yhteistyötä hänen toimistonsa kanssa EU:n ja Euroopan neuvoston yhteistyön prioriteettien toteuttamiseksi.

DEMOKRATIA

41. EU jatkaa yhteistyötä Euroopan neuvoston kanssa demokratian vahvistamiseksi kauttaaltaan Euroopassa. Molemmat järjestöt tekevät yhteistyötä, jotta voidaan torjua ulkomaista tiedonmanipulointia ja häirintää, mukaan lukien disinformaatiokampanjat ja historian vääristeleminen. Lisäksi ne tekevät yhteistyötä demokratiaan liittyvien nykyisten haasteiden ja siihen kohdistuvien hyökkäysten käsittelemiseksi torjumalla julkisen osallistumisen vastaisia strategisia häirintäkanteita, tukemalla vapaita ja oikeudenmukaisia vaaleja, edistämällä avoimuuden ja osallisuuden lisäämistä demokraattisissa prosesseissa ja kehyksissä sekä lisäämällä kansalaisosallistumista.
42. EU ja Euroopan neuvosto toimivat yhdessä suojellakseen kokoontumis- ja yhdistymisvapautta, jotka ovat keskeisessä asemassa kansalaisyhteiskunnan toiminnan mahdollistavan ympäristön luomisessa ja sen varmistamisessa, että kansalaiset osallistuvat demokratiaan aktiivisesti. Kansalaisyhteiskunnan merkityksellinen osallistuminen ja yhteistyö sen kanssa on EU:lle edelleen keskeisen tärkeää. Euroopan neuvoston pääsihteerin etenemissuunnitelmassa kansalaisyhteiskunnan kanssa toimimisesta esitetään monta hyvää ideaa, kuten kansalaisyhteiskuntaa koskevan pilarin sisällyttäminen uuden demokratian ohjauskomitean työhön. EU on valmis edistämään demokratian ohjauskomitean työtä, mukaan lukien Reykjavikin demokratian periaatteiden käyttöönotto.
43. EU ja EU:n jäsenehdokasmaat saavat merkittävää hyötyä Venetsian komission asiantuntemuksesta perustuslaillisten normien ja vaalilainsäädännön parantamisen alalla. EU pyrkii edelleen vahvistamaan yhteistyötään Venetsian komission kanssa vaaliuudistusten edistämiseksi, mukaan lukien EU:n vaalitarkkailuvaltuuskuntien suosituksiin perustuvat uudistukset.
44. Koulutuksen alalla EU ja Euroopan neuvosto tekevät yhteistyötä, jonka tavoitteena on kehittää osallistava, innovatiivinen ja yhteenliitetty eurooppalainen korkeakoulutusalue, jossa keskitytään akateemisten perusarvojen, kuten akateemisen vapauden, suojeluun ja edistämiseen. Ne tukevat edelleen tutkintojen tunnustamista koko alueella sekä tutkintojen tunnustamisesta tehdyn Lissabonin yleissopimuksen ja sen periaatteiden täytäntöönpanoa. EU ja Euroopan neuvosto jatkavat myös laadukkaan kansalaiskasvatuksen edistämistä.

45. Erittäin kehittynyt kielitaito on olennaisen tärkeää oppimisen, integraation, työllistyvyyden ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden kannalta. EU jatkaa yhteistyötään Euroopan neuvoston eurooppalaisen nykykielten keskuksen kanssa. Sen tavoitteena on edistää kieltenopetukseen liittyvää huippuosaamista ja innovointia sekä tehokkaan kielikoulutuspolitiikan täytäntöönpanoa. Tavoitteena on myös korkealaatuisen koulutuksen tarjoaminen muuttajataustaisille opiskelijoille. Erittäin kehittynyt kielitaito edistää keskeisiä monialaisia taitoja, joilla tuetaan oppimista, kotoutumista, työllistyvyyttä ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Monikielinen koulutus on tärkeää demokratian ja kaikkien kansalaisten, myös vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden, osallistamisen tukemisessa.
46. EU ja Euroopan neuvosto ovat tehneet nuorisosalalla pitkäaikaista ja vaikuttavaa yhteistyötä nuorisokumppanuuden kautta. Se edistää synergioita ja yhteistyötä yhteistä etua koskevissa kysymyksissä, jotka hyödyttävät nuorisotyötä, nuorisopolitiikkaa ja nuorisotutkimusta. Vuosina 2025–2026 EU keskittyy nuorisoasioiden valtavirtaistamiseen politiikassa ja eurooppalaisen nuorisotyön agendan täytäntöönpanoon. Lisäksi se toteuttaa tutkimushankkeita, jotka koskevat nuorten mielenterveyttä ja hyvinvointia, nuorten osallistumista ja maaseudun nuoria.
47. Rakentavaa yhteistyötä jatketaan myös yhteistä etua koskevissa **urheilualan** kysymyksissä, kuten vihapuheen ja syrjinnän torjunnassa, turvallisessa urheilussa ja sukupuolten tasa-arvon edistämisessä. EU tukee *urheilukilpailujen manipulointia koskevan Macolinin yleissopimuksen* päätavoitteita ja -periaatteita ja vahvistaa, että on tärkeää jatkaa urheilukilpailujen manipuloinnin torjuntaa.
48. Kulttuuristen oikeuksien toteutuminen on keskeinen tekijä kestäväen kehityksen saavuttamisen kannalta. EU edistää edelleen yhteistyössä Euroopan neuvoston kanssa kulttuuri- ja taidetoiminnan saatavuutta, taiteellista vapautta, kulttuurista monimuotoisuutta, luovuutta sekä kirjailijoiden, taiteilijoiden ja kulttuurialan ja luovien alojen ammattilaisten oikeuksien tunnustamista.

49. Vakiintunut yhteistyömme kulttuuriperinnön alalla jatkuu seuraavien Euroopan kulttuuriperintöpäivien yhteydessä. Mahdollisuuksia yhteistyöhön tiivistämiseen selvitetään esimerkiksi seuraavilla aloilla: kulttuuriperinnön panos horisontaalisiin yhteiskunnallisiin aiheisiin, kuten sukupolvien väliseen oikeudenmukaisuuteen, kulttuurin saatavuuteen nuorten parissa ja laadukkaaseen elinympäristöön, sekä kulttuuriperinnön suojeleminen luonnonkatastrofeilta ja ihmisen aiheuttamilta katastrofeilta.
50. EU jatkaa Euroopan neuvoston kulttuurireittejä koskevan laajennetun osittaisen sopimuksen tarjoamien mahdollisuuksien edistämistä kulttuuriyhteistyön, kestävän aluekehityksen, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja Euroopan yhtenäisyyden kannalta.

OIKEUSVALTIO

51. Euroopan neuvoston asiantuntemuksella ja asemalla standardien asettajana ja valvojana on ratkaiseva merkitys EU:n vuotuisen laajentumispaketin ja oikeusvaltiopsyklin yhteydessä, mukaan lukien seuraavien vuotuisten oikeusvaltiokertomusten ja EU:n oikeusalan tulostaulun valmistelu sekä oikeusvaltioperiaatteen suojeluun tarkoitettujen EU:n välineiden, erityisesti korruptiontorjuntapaketin, jatkuva parantaminen. Yhteistyö Venetsian komission, GRECON, Moneyvalin, CEPEJ:n ja kaikkien muiden Euroopan neuvoston asiaankuuluvien elinten kanssa säilyy tulevana vuosina ensisijaisena tavoitteena. Vastaavasti EU toivoo oikeusalan koulutuspolitiikan alalla tehtävän yhteistyön jatkuvan, sillä pätevä ja tehokas oikeuslaitos on ensiarvoisen tärkeä oikeusvaltioperiaatteen ja kansalaisten perusoikeuksien turvaamisen kannalta.
52. EU jatkaa korruption ja rahanpesun torjuntaa koskevien normien ja toimenpiteiden täytäntöönpanon noudattamista ja edistämistä, mukaan lukien näihin aloihin liittyvistä rikkomisista ilmoittavien väärinkäytösten paljastajien suojelu, EU:n jäsenvaltioissa sekä laajentumisen alalla ja EU:n naapurialueilla. Kuten vuoden 2023 tiedonannossa korruption torjunnasta mainittiin, komissio jatkaa keskusteluja muiden toimielinten kanssa mahdollisuudesta siirtyä kohti EU:n täysimääräistä osallistumista GRECOon.

53. EU noudattaa EU:n huumausainestrategiaa 2021–2025, EU:n huumausainetoimintasuunnitelmaa 2021–2025 ja ihmisoikeusperustaista lähestymistapaa huumausainepolitiikoissa koskevia neuvoston päätelmiä, joissa vahvistetaan EU:n huumepolitiikan poliittinen kehys ja painopisteet, ja jatkaa tiivistä yhteistyötään huumausaineita ja riippuvuuksia käsittelevän Euroopan neuvoston kansainvälisen yhteistyöryhmän (Pompidou-ryhmä) kanssa tarjotakseen tietoa, tukea ja ratkaisuja tehokasta näyttöön perustuvaa huumepolitiikkaa varten, jossa kunnioitetaan täysimääräisesti ihmisoikeuksia.
54. EU on sitoutunut tekemään tiivistä yhteistyötä Euroopan neuvoston kanssa ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen, suojelun ja toteutumisen edistämiseksi suositamalla ja edistämällä ihmisoikeuksia kunnioittavaa terrorisminvastaista lainsäädäntöä ja politiikkaa. EU pyrkii myös parantamaan rikosoikeudellisia toimiaan radikalisoitumisen sekä terrorismirikoksentehtäjäryhmien yhteiskuntaan sopeuttamisen ja kuntouttamisen kaltaisilla aloilla. Terrorismin vastaisissa toimenpiteissä, myös terrorismin rahoituksen torjumiseksi toteutettavissa toimenpiteissä, on kunnioitettava ihmisoikeuksia eikä toimenpiteitä pidä välineellistää kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien rajoittamiseksi, mikä rikkoisi kansainvälistä oikeutta.
55. Rikosasioissa tehtävän oikeudellisen yhteistyön ja poliisiyhteistyön osalta EU jatkaa yhteistyötä Euroopan neuvoston kanssa asioissa, jotka liittyvät keskinäiseen avunantoon ja muihin oikeudellisen yhteistyön muotoihin, muun muassa edistämällä tietoverkkorikollisuutta koskevaa yleissopimusta (Budapestin yleissopimus) ja sen toista lisäpöytäkirjaa tiiviimmästä yhteistyöstä sähköisen todistusaineiston säilyttämisen ja vaihtamisen mahdollistamiseksi. EU jatkaa yhteistyötä Euroopan neuvoston kanssa myös asioissa, jotka liittyvät rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista sekä terrorismin rahoittamista koskevaan yleissopimukseen (Varsovan yleissopimus), erityisesti ottaen huomioon meneillään olevat neuvottelut yleissopimukseen liitettävästä lisäpöytäkirjasta, jonka tarkoituksena on tehostaa rikollisten varojen takaisin perimistä ja turvata samalla tehokkaasti asianomaisten henkilöiden perusoikeudet.
56. EU tekee yhteistyötä Euroopan neuvoston kanssa myös kulttuuriesineiden laittoman kaupan alalla, erityisesti tulevan kulttuuriesineiden kauppaa koskevan EU:n toimintasuunnitelman yhteydessä. Se edistää myös entisestään kulttuuriomaisuuteen kohdistuvia rikoksia koskevaa Euroopan neuvoston yleissopimusta (Nikosian yleissopimus), jonka tavoitteena on ehkäistä ja torjua kulttuuriomaisuuden laittonta kauppaa ja tuhoamista.